

Nr 196.

Ankom till riksdagens kansli den 1 juni 1937 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande av provisoriska sekundärsjukhus inom den statliga sinnessjukvården.

(3:e avd.)

I en den 7 maj 1937 dagtecknad proposition, nr 314, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels medgiva att för uppehållande under budgetåret 1937/1938 av provisoriska sekundärsjukhus i anknytning till det eller de statens sinnessjukhus, som Kungl. Maj:t bestämmer, må disponeras för sagda budgetår anvisade anslag till statens sinnessjukhus: avlöningar och omkostnader,

dels ock till utrustning och, i förekommande fall, inredning av sådana sekundärsjukhus för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Genom en nyssnämnda dag avlåten proposition, nr 310, har Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt m. m., innefattande, bland annat, förslag till jämkning av gällande bestämmelser i sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321) rörande straffriförklarades behandling. Sistnämnda förslag åsyftar att genom uppmjukning av sinnessjuklagens föreskrifter underlätta för straffriförklarade att i större utsträckning än hittills komma i åtnjutande av vård å statens sinnessjukhus i stället för att kvarhållas å fångvårdens sinnessjukavdelningar.

Nu föreliggande proposition, nr 314, som grundar sig å ett av *medicinalstyrelsen* i ämnet framlagt förslag, avser att bereda ökade möjligheter för statens sinnessjukhus att för vård mottaga sjuka av ifrågavarande kategori. I sådant syfte föreslås inrättande av ett antal provisoriska vårdplatser, till vilka nu å statens sinnessjukhus vårdade lugna patienter skulle kunna överföras och därigenom ett motsvarande antal platser bli tillgängliga för de straffriförklarade.

I första hand förordar medicinalstyrelsen, att de respektive landsting tillhöriga epidemisjukhusen i Enköping och Mjölby ävensom det gamla sinnessjukhuset i Visby tagas i anspråk för ändamålet. Därigenom skulle sammanlagt omkring 160 nya vårdplatser kunna beredas från och med den 1 juli 1937. Kostnaderna för utrustning och drift av dessa platser har styrelsen uppskattat till omkring 245,000 kronor, vilka skulle fördela sig sålunda:

Hyror	cirka kronor	10,000:—
Utrustning (sängar, linne, kläder etc. 159 × 350)	»	55,650:—
Utspisning m. m. (159 + 40) × 1.25 × 365	»	90,793:75
Medicin	»	1,590:—
Löner	»	76,776:—
Erforderliga förändringar av byggnaderna	cirka »	10,000:—
		Summa kronor 244,809:75

Styrelsen har härvid räknat med en personal av cirka 40 befattningshavare, bestående av

- 1 e. o. förestånderska av 2:a klass,
- 3 e. o. översköterskor,
- 8 e. o. skötare,
- 22 e. o. sköterskor,
- 1 manlig ekonomist av 2:a klass,
- 2 kvinnliga ekonomister av 2:a klass,
- 2 » » » 4:e » .

Styrelsen framhåller i anslutning härtill, att det jämförelsevis höga antalet personal torde visa sig erforderligt på grund av de särskilda anstaltens relativt ringa storlek. Läkarpersonal förutsättes skola tillhandahållas av respektive modersjukhus. Inkomsterna av ifrågavarande sekundäravdelningars drift beräknas uppgå till i avrundat tal 100,000 kronor, därav 75,000 kronor i vårdavgifter och 25,000 kronor såsom ersättning för av personalen åtnjuten kost, bostadsförmån m. m.

Styrelsen har jämväl anmält, att ytterligare vårdplatser skulle kunna beredas *dels* från och med den 1 oktober 1937 å Svea ingenjörskårs fästningskompanis kasernetablissemang i Vaxholm, som efter nämnda datum icke vidare komme att användas för truppförläggning, *dels* ock å den s. k. Hågakolonien, som tillhörde åkerbrukskolonien Hall inom Östertälje kommun.

Slutligen har styrelsen framhållit, att ett temporärt beläggande av den omkring den 1 juli 1937 färdiga nya paviljongen vid Vipeholms sjukhus, avsedd för 150 svårskötta obildbara kvinnor, med manliga sinnessjuka på en gång skulle kunna avverka hela den nu befintliga överbeläggningen å fångvårdens manliga sinnessjukavdelningar. Styrelsen har dock samtidigt påpekat, att denna paviljongs beläggning enligt plan med kvinnliga patienter komme att så avlasta de statliga sinnessjukhusens kvinnoavdelningar, att flertalet å fångvårdens sinnessjukavdelningar nu vårdade kvinnliga exspektanter inom kort skulle kunna emottagas å statliga sinnessjukhus.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Önskemålet att å statens sinnessjukhus bereda tillräckliga och tillfredsställande vårdmöjligheter åt de straffrifyklarade sinnessjuka gör sig gällande med stor styrka. De av chefen för justitiedepartementet föreslagna reformerna beträffande ordningen för intagande av straffrifyklarade å statens sinnessjukhus ha till syfte att underlätta tillgodoseendet av detta önskemål. Vid sidan av de sålunda föreslagna författningsändringarna torde åtgärder böra vidtagas för att utvidga sinnessjukhusorganisationens kapacitet och därigenom

motverka att den ökade intagningen av straffriförklarade å statens sinnessjukhus medför minskning av vårdmöjligheterna för övriga sinnessjuka. I detta syfte böra enligt min mening provisoriska anordningar komma till stånd. Medicinalstyrelsen har närmare övervägt sättet för denna angelägenhets ordnande och framlagt olika förslag, varigenom en sådan utökning skulle kunna uppnås under nästa budgetår. För dessa har jag i det föregående redogjort. Jag anser mig icke nu böra taga slutlig ställning till frågan, åt vilken eller vilka av de föreslagna alternativa lösningarna företräde bör givas. Såvitt jag kan se, lär syftet kunna nås på olika vägar. Sannolikt torde i första hand böra ifrågakomma den anordning, till vilken de gjorda kostnadsberäkningarna närmast hänföra sig. Enligt denna skulle provisoriska sjukhus för lugnare sinnessjuka anordnas dels i ett par förhyrda epidemisjukhus, dels i de nuvarande av S:t Olofs sjukhus disponerade lokalerna. Härigenom skulle vinnas tillgång till sammanlagt 159 platser. Principiellt skulle de provisoriska sjukhusen organiseras såsom sekundärsjukhus i anslutning till nuvarande sinnessjukhus. Denna anordning anser jag välbetänkt. Vid sådant förhållande lär det få anses naturligt, att driften i ekonomiskt avseende sammanhålls med det sjukhus, till vilket vederbörande provisoriska sekundärsjukhus kommer att anknytas. Riksdagens medgivande till att driftkostnaderna, däri inräknade eventuella lokalhyror, få bestridas av vederbörande anslag till statens sinnessjukhus torde böra inhämtas. Kostnadsökningen för budgetåret 1937/1938 har uppskattats till omkring 180,000 kronor, mot vilket belopp dock svarar en ökning av inkomsterna, beräknad till 100,000 kronor.

Vad angår kostnaderna för sekundärsjukhusens utrustning hava dessa beräknats till 55,000 kronor. Svårare är givetvis att i nuvarande läge uppskatta de kostnader, som kunna föranledas av disponibla lokalers apterande för ändamålet. Medicinalstyrelsen har i fråga om det av styrelsen närmast åsyftade alternativet angivit sagda kostnader till 10,000 kronor. Endast under förutsättning att den ledigblivande kasernbyggnaden i Vaxholm skall ifrågakomma torde berörda kostnader komma att uppgå till högre belopp. Medel för inredning och anskaffande av utrustning böra stå till förfogande under nästa budgetår. Anslag för ändamålet torde därför böra äskas av riksdagen. Med hänsyn till omöjligheten att nu med säkerhet bedöma medelsbehovet torde anslaget, vilket bör erhålla reservationsanslags natur, beräknas med nödig marginal och upptagas till 100,000 kronor.

Medel för ändamålet hava icke beräknats å riksstaten för budgetåret 1937/1938. Chefen för finansdepartementet torde senare få anmäla frågan om sättet för täckande av det nu äskade anslaget.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må

a) medgiva att för uppehållande under budgetåret 1937/1938 av provisoriska sekundärsjukhus i anknytning till det eller de statens sinnessjukhus, som Kungl. Maj:t bestämmer, må disponeras för sagda budgetår anvisade anslag till statens sinnessjukhus: avlöningar och omkostnader,

b) till *Utrustning och inredning av provisoriska sekundärsjukhus* för budgetåret 1937/1938 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Stockholm den 1 juni 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.